

Høringssvar på koronakommisjonens NOU: Myndighetenes håndtering av koronapandemien – del 2.

LNU er en paraplyorganisasjon for 102 norske barne- og ungdomsorganisasjoner, med til sammen rundt 450.000 medlemskap. Medlemsorganisasjonene er demokratiske og frivillige barne- og ungdomsorganisasjoner, og representerer et stort mangfold av aktiviteter og verdier. Når vi i dette svaret kommer med våre innspill så er det med bakgrunn i de felles interessene blant våre medlemsorganisasjoner.

Vi vil takke for muligheten til å kommentere på koronakommisjonen NOU: 2022:5: Myndighetenes håndtering av koronapandemien – del 2. Det er en omfattende rapport og LNU vil begrense sine innspill til barn og unge, og spesielt våre observasjoner knyttet til barn og unges fritid.

Overordnet deler LNU kommisjonens syn på at koronaepidemien ble håndtert godt av norske myndigheter. Vi oppfatter at det tidvis var behov for strenge tiltak for å begrense smitte, og at myndighetene hadde en god ambisjon når de (etter hvert) la til grunn at «Regjeringen har som mål at barn og unge skal ha så lav tiltaksbyrde som mulig.»

Vi vil først knytte noen kommentarer til dette, og deretter kommentere noen spesifikke poenger i rapporten.

Innledning

LNU opplevde gjennomgående i pandemien at barn og unges behov, i stor grad var knyttet til mulighet til å fysisk tilstedeværelse, med eller uten restriksjoner, på skole. Skolegang er en stor del av barn og unges liv, men det er likevel ikke det eneste. Fokuset skygget for det faktum at barn og unges hverdag også innebærer andre omgangsformer. LNU og LNUs medlemsorganisasjoner opplevde at barne- og ungdomsfrivilligheten i liten grad ble viet oppmerksomhet. Det var krevende å få svar på hvilke tiltak og unntak som gjaldt fritidsaktiviteter og organisasjonsvirksomhet, og barne- og ungdomsfrivilligheten bli i liten grad tilgodesett i krisepakken regjeringen la frem.

Gjennomgående var det også tydelig at idretten ble gitt forrang foran andre fritidsaktiviteter. Dette understrekes av rapportens ordlyd: «samtidig ville ikke myndighetene lenger fraråde lokale treninger og fritidsaktiviteter for barn og unge. Det var dermed mulig å ha vanlige treningsaktiviteter, men kamper, cuper og stevner skulle fortsatt bli utsatt». I den grad fritidsaktivitet ble vurdert, så var det knyttet primært til idretten og idrettens behov. For frivilligheten ble åpningen derimot knyttet til samfunnets overordnede gjenåpningsplan, heller enn en egen bransjemessig åpning.

Krisepakker

Både de økonomiske tiltakspakkene og regelverket var gjennomgående enten lite tilpasset frivilligheten generelt eller tilpasset idrettens økonomiske modeller/drift. LNUs egne

undersøkelser understreker dette: svært få av barn og unges egne organisasjoner (ikke voksen-drevne) var søknadsberettigede i kompensasjonsordningene regjeringen la frem. I de første kompensasjonspakkene var det to hovedutfordringer:

1. Dersom over 60 % av organisasjonens inntekter kom gjennom støtte fra myndighetene var de diskvalifiserte fra å søke støtte i ordningen.
2. Organisasjonen må ha økonomiske tap over 25 000 kroner for å søke støtte.

Selv om organisasjonene hadde reelle økonomiske tap, fikk de altså ikke støtte grunnet ordningens rigide innretning. Innretningene av støtteordningene var et problem også under myndighetenes håndtering av koronapandemien. Da regjeringen annonserte sin gjenåpningsstrategi fulgte en ny støtteordning med. Det var fire hovedutfordringene med ordningen:

1. Definisjonen av hva et arrangement og hva en aktivitet var fremsto uklar.
2. Det ble kun dekket merkostnadene ved arrangementer, i strid med myndighetenes kommunikasjon om at ordningene skulle skape aktivitet.
3. Det var krav om at organisasjonene kun skulle få støtte til aktiviteter som var nyskapende. Dette var krevende for organisasjoner med klare formål for driften sin.
4. Kravet om 60% støtte fra myndighetene sto fortsatt som diskvalifiserte en rekke organisasjoner fra å søke.

Det hele førte til stort merarbeid for organisasjonene for å knytte til seg støtte som de hadde krav på. Etter vårt syn er en lærdom myndighetene bør ta med seg i fremtidige kriser at støtteordninger heller bør kobles opp mot ordninger organisasjonene allerede er kjent med og benytter seg av til vanlig. For våre medlemsorganisasjoner ville det vært støtte gjennom Frifond og Grunnstøtten til organisasjonene.

Sommerleire

LNUs gjentatte påpekninger av behovet for avklaringer i god tid før sommeren om hvilke regler som ville gjelde for sommerleir, ble heller ikke fulgt og avklaringen kom sent, i slutten av mai. En rekke organisasjoner bruker over et halvt år å arrangere disse store arrangementene, som krever betydelige ressurser. Grunnet den sene avklaringen ble flere sommerleire avlyst, som igjen var med på å svekke barn og unges fritidstilbud i perioden frivilligheten skulle åpnes igjen.

Strengte kommuner

En ytterligere problemstilling, som rapporten også er inne på, er at flere kommuner valgte å ha strengere regler for barn og unges mulighet til sosialisering enn de sentrale myndighetenes anbefalinger. Det er ikke urimelig å tolke dette som en konsekvens av barn og unges manglende mulighet til å påvirke politikken, men også generelt bli tatt mindre på alvor som pressgruppe. Sett i sammenheng med myndighetenes ambisjon om å skjerme barn og unge, virker det spesielt graverende.

Aldersrestriksjoner

Rapporten tar opp studentene som gruppe, og vi vil understreke at utfordringene som tas opp her også gjaldt unge generelt. Gjenåpningsreglene åpnet utover i pandemien f.eks. for at de under 18 kunne drive aktivitet med få eller ingen begrensinger. Dette er – igjen – skreddersydd for idrettens organisering, men barne- og ungdomsfrivilligheten organiseres ikke i alderstrinn på den måten, og det ytterligere vanskeliggjorde aktiviteten deres. Konsekvensene var at deler av medlemsmassen hadde store restriksjoner, mens andre ikke hadde det. Organisasjonsdemokratiet ble på denne måten svekket og muligheten for å drive normalt var ikke til stede for de fleste ledd av organisasjonene.

Medvirkning

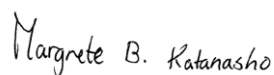
Samlet sett er det derfor LNUs vurdering at ambisjonen om å prioritere barn og unge, i liten grad ble fulgt i praktisk politikk. Kommisjonen peker selv på at barn og unge ble i liten grad involvert i avgjørelsesprosesser under pandemien. Dette mener vi stemmer godt med våre opplevelser, spesielt i prosessene som foregikk på nasjonalt nivå. LNU ble bare indirekte del i vurderingsgrunnlaget i en rekke saker. Samlet sett manglet det koordinering og en plan for involvering av barn og unges representanter. LNU vil anbefale at et arbeid med å skape slike koordinerende grupper gjøres før neste krise rammer oss – men utgangspunkt i reell og meningsfylt medvirkning for barn og unge.

Langsiktige konsekvenser

Et siste poeng som LNU ønsker at komiteen skal ta med i betraktningen omkring koronahåndteringen er at de langsiktige konsekvensene av nedstigningen: frafallet fra organisert fritid. I april 2021, gjennomførte LNU en medlemsundersøkelse som estimerer at over 50.000 medlemmer har forsvunnet ut av LNUs organisasjoner i løpet av pandemien. LNU jobber i dag med å få de endelige tallene på konsekvensene pandemien har hatt for barne- og ungdomsfrivilligheten. Det er liten grunn til å tro at man kunne unngått alt dette frafallet, men at aktivitetsnivået ble såpass begrenset – og tidvis unødvendig begrenset, har forsterket nedgangen. Det er avgjørende for vurderingen av myndighetenes håndtering av pandemien at man tar i betraktning de langsiktige konsekvensene – og den store nedgangen i barn og unge som deltar i egenstyrte fritidsaktiviteter er urovekkende.

Martine Tønnessen
Generalsekretær

Margrete Bjørge Kantanasho
Styreleder